

Голос України

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради Української РСР

№ 86

Понеділок, 6 травня 1991 року

Ціна 10 коп.

КОЗАЦЬКОМУ РОДУ НЕМА ПЕРЕВОДУ

І все ж як мало у нашому житті свят! Ні, не тих, що позначені у календарях червоним. Бо ідеологічні лакувальники доклали багато зусиль, щоб збудити їх буднями із звичними гаслами. Чи не тому Першотравень вже десь став робочим днем? А от чи багато у нас свят для душі?

Не знаю, як відповідь на це запитання журналістський колектив відомої у республіці газети «Свільний Київ», але він не вперше влаштував свято для киян. Правда, найперше свято доводилось узгоджувати з міськими партфункціонерами, які обережно поставилися до ініціативи своєї газети. А зараз «Вечірка» — незалежна. Єдиний радник у

неї — читач. От для друзів газети, всіх киян, гостей міста і організували журналісти свято Київського козацького коша. І ті, хто прийшов на стадіон «Динамо», переконалися: це — свято для душі. Задоволені були і справжні козаки, які завітали в гості до «Вечірки». А це — отаман Буго-чорноморського коша з Миколаєва Анатолій Дмитрович МОГІЛЕВИЧ (ліворуч) і наказний отаман станиці Ловчинська, що у Краснодарському краї, Олексій Федорович ТАРАСЕНКО.

Продовження фоторозповіді про свято Київського козацького коша — на дев'ятій сторінці.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

ПІДБИТО парші підсумки роботи донаціонального колективу, які раніше страйкували, а нині аншлю з страйку. Раду вугледобувних підприємств вдалося аншлю не тільки в колезині, шахтарі «Піддубнодобувської» № 1 навіть аншлю на-гора 100 тонн наддубного ланка.

А от на сусідній шахті, «Піддубнодобувській» № 3, страйк тримає. Тут лідери страйкового, як і раніше, наполягають на виконанні ряду політичних вимог. Інші 120 вугледобувних підприємств області працюють у нормальному режимі. Треба надовжувати втрачені.

ГОЛОС України

Засновник —
Верховна Рада
Української РСР

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ
РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

приймальня —
446-92-11

Головний редактор —
446-72-63

Завідуючий
користунок —
446-66-22

ВІДПІЛКИ:
парламентська —
441-84-52,
441-85-64,
441-85-64

літві — 441-82-05,
441-29-61

економіки — 441-88-87,
441-86-18

міжнародної —
446-91-20

охорони здоров'я —
441-88-86

соціальних питань —
441-88-05

екології — 441-88-69,
культури — 441-86-44

спорту — 441-88-88,
інформаційний —
446-61-13,
446-86-28

Історії України —
441-88-52

національних питань —
441-88-32

реклами — 441-89-44,
бухгалтерії —
441-84-20

Реклама
в розповсюдженні
і не розповсюдженні

Індекс 60955
Тираж 166.300

Передплата ціна на рік
19 грн. 80 коп.

Газета виходить
1 раз на тиждень.
У вівторок на 8 сторінок,
у середу, четвер,
п'ятницю та суботу
на 16 сторінок.

По закінченні візиту делегації Верховної Ради Української РСР до Федеративної Республіки Німеччини відбулася прес-конференція Голови Верховної Ради Л. Кравчука для радянських та іноземних журналістів.

— Перш за все, — заявив Л. Кравчук, — я хочу відзначити, що візит парламентської делегації України здійснювався на добромудро політичному фоні: йому сприяла та атмосфера довіри, партнерства між нашими країнами, що знімає всілякі підстави для ратифікації пакети радянсько-німецьких договорів, які покликані остаточно завершити багаторічний процес підсвоєного зручності в Європі. Це відбувалося, я прямо вам хочу сказати, відбувалося в кризі довірливості ставлення до України.

Яка була головна мета нашого візиту? Вона полягала в тому, щоб використати позитивний потенціал українсько-баварських зв'язків для започаткування безпосередніх відносин і взаємодії між нашими парламентами з Німеччиною, з різних галузей: і в галузі економіки, і в галузі науки, культури, гуманітарної сфери.

Я ще раз підкреслюю, що ми виходили саме з того, що в нас нагромадився певний досвід співробітництва з Баварією і що цей досвід ми прагнемо розширити і на інші землі Німеччини. І на що країну в цілому.

Перш за все ми поставили завдання (і, нам здається, з ним справилися) розв'язати існуючий сторони положення Декларації про державний суверенітет України і все, що вони означають на практиці, — нашу політику, нашу філософію, логіку, розуміння цих проблем у широкому плані: максимізувати віднощину і конкретні дії.

По-друге, ми розв'язали суспільно-політичну, економічну ситуацію, яка має місце у нас на Україні, не приховуючи труднощів складових. Говорили ми щиро, відверто, всі члени делегації працювали активно.

Далі. Ми ставили перед собою завдання заложити низку ділових коз до співробітництва з нами, перш за все в економічній сфері і в сфері охорони здоров'я людини, міжнародних зв'язків, а за проблемі Чорнобиля.

Ми прагнули також повернути увагу німецьких партнерів до проблем допомоги Україні в плані технологічних кадрів, обміну досвідом, переходу до ринкової економіки, в плані, який, якщо він стає широким, інтегрується з економікою до європейських економічних структур. Ми виходили з того, і це я хочу наголосити, що Україна — це не раз висхідний результат референдуму є суверенного державою в Союзі РСР і воля, відповідно, не пориває з ним зв'язки, не пориває з Союзом, зберігаючи ці зв'язки на взаємодії, справедливій основі. Маються на увазі зв'язки з республіками, з їхніми підприємацями. Це є процес інтеграції, але — я наголосую — ми паралельно ставимо завдання про інтеграцію нашої економіки, нашої республіки до європейських структур. Тобто ми не від-

кремлюємося від європейського процесу і в політичному, і в економічному житті. Проте, чого ми у цьому плані вже домоглися, я хотів вам повідомити, назвати деякі конкретні факти і цифри. Думаю, що вони потрібні для того щоб мати конкретніше уявлення про стан українсько-німецьких відносин, особливо в сфері економіки і охорони здоров'я людини.

Скажімо, в 1990 році ми розпочали активну підготовку кадрів для нашого українського менеджменту. Там ми домоглися, що за допомогою збільшилися. Причому за 450 наших менеджерів у Європі проконстатували, що це безсередньо в Баварії.

27-29 травня цього року в Києві відбулися засідання постійно діючої українсько-баварської робочої комісії на яку прибув у міністр економіки пан Ланг з групою державних службовців-бізнесменів. На засіданні було підписано підписку співробітництва. Передається, що протягом травня — вересня Україну відвідають пререм'єр-міністр Баварії, міністр охорони здоров'я, культури, юстиції та екології Баварії — для безсереднього обміну і розширення зв'язків. На час нашого візиту до ФРН ми змогли як поглибити ці зв'язки, що вже було започатковано, так і встановити нові.

Наведу кілька конкретних прикладів. Зокрема, з фірмою «Сіменс» підписано меморандум про створення спільного підприємства з міським, науково-виробничим об'єднанням «Реле і автоматики».

Завданням мій угодом області центру республіки вже до кінця квітня цього року будуть забезпечені компютерними томографами для лікарняних закладів.

Йдеться про 180 мільйонів доларів, але справа не тільки в цьому, а в тому, що всі ці кошти складатимуться з надрахувань від прибутку двох інших спільних підприємств з екологічною чистою переробки відходів металургійного виробництва і будуть з'являтися в Дюссельдорфській області Харнської області.

З фірмою «Систем Тек» утворено питання щодо створення спільного підприємства по випуску меблів, які продаватимуться на Україні і за межі її меж, і за нашою участю. В результаті цього залучили ці меблі військовослужбовцям, що відвідають з Німеччини (як ви знаєте, що у нас на Україні в складових межах 40 відсотків їхого залучили на території України).

З фірмою «Хіппс» утворено питання створення заводу пательні області спільного підприємства по випуску продуктів дитячого харчування, підписано відповідні домовленості.

Було змійнено або вперше встановлено комерційні кон-

такти з більш як 30 фірмами. З фірмою «Анна Хтте» щодо створення спільного виробництва металевих пультів, захисного проти корозії, з фірмами «Вай Вай», «Аргосфер», «Аргомек» щодо створення спільного підприємства по переробці сільськогосподарської, придбання у цих фірм технологій та устаткування, навчання наших спеціалістів. З фірмою «Фойт» — щодо створення спільного підприємства по виготовленню комплектуючих вузлів для ліфтових заводів — автобусного та автотранспортних. З фірмою «Ланде» — щодо реконструкції підприємства наса-реження цього року. Там ми будемо мати пилку та інші корисні матеріали. З фірмою «Бероммер» домовлено про організацію наса-реження цього року в Україні до Польщі, Німеччини, Франції, Югославії (йдеться про швидкісні лінії про нала-реження цього року).

Було обговорено питання реконструкції аеропортів в Борисполі, Сімферополі та в інших містах республіки. З фірмою «Борн» — щодо відкриття житла для військовослужбовців, наших учнів в субпідряді продажу будматеріалів за нашою ціною.

До речі, хотів би сказати, що ми тривалий час вели розмови про будівництво житла для військовослужбовців, які зазнають, Німеччини, і тепер, після тривалих переговорів, в тому числі з Міністерством оборони Союзу, яке ми тактично ставили, про будівництво на Україні великого будівельного комбінату. Загалом на Україні будуватимуться 17 тисяч квартир для військовослужбовців. Продовжуючи економічну тему, скажу, що з фірмою «Оттоб» укладено угоду щодо створення великого центру комерційно-торгівельного марку, який, готуватиметься-організується, вважатиметься демократичний центр. З фірмою «Шпате» домовлено про розширення плавильного «Оболоні» та ін.

Важливе значення мали перемовини з представником торговельної палати паном Зольманом, який взяв допомогти в налагодженні потрібних нам зв'язків з метою створення в республіці потужностей по виробництву холодильників, мікрохвильових піч, апаратури кабельного і космічного телебачення.

Хочу сказати вам, також, що завдяки тому, що ми мали зустріч з президентом ФРН Вайсгером, міністром закордонних справ Гельнером, було поставлено перш за все Україну.

Тобто в плані економічного, в плані наших головних сфер, як Чорнобиль, охорона здоров'я людини, пробле-

ми інвазії, здається, ми зробили відповідні кроки по зміцненню корисних зв'язків.

Хочу підкреслити, що німецька сторона підтримала нашу позицію: від загальних розмов переходили до конкретних справ. Ми з самою початку сказали: ми не будемо вже більше говорити про те, що треба було б зробити, що ми готові брати на себе відповідальність.

До речі, нам постійно задавали одне й те ж питання: чи будете ви не поспішувати з Москвою, чи сади будете вирощувати? І коли відповідати, що будемо вирощувати самі, що ми прийшли відповідати законам, в тому числі і закон про зовнішньоекономічну діяльність, що у нас є для цього і права, і відповідальність, і обов'язок перед своїм народом, то було сприйнято надзвичайно добре.

Голова Верховної Ради УРСР зузнімався на стані німецько-українських міжпарламентських зв'язків і перспективних їх розвитку.

Ми провели ґрунтовні й важко, бесіди з керівниками ландтагу та сенату Баварії, змогли ознайомитися з організаційними формами, методами роботи, традиціями, підкреслюю, для одного з найстаріших парламентів у Європі.

Особливу користь дало вивчення організації законодавчого процесу в умовах конституційного врегулювання багатопартійного складу парламенту і його діючої структури. Це для нас — перед винесенням на майбутню сесію концепції нової Конституції — мало величезне конкретне значення.

Ми також ознайомилися з функціонуванням місцевого самоврядування в таких великих містах, як Мюнхен і Регенсбург. Домоглися встановити практику регулярного обміну досвідом між баварським і київським парламентами, між нашими групами, комісіями тощо.

На думку Л. Кравчука, висловлюючи мій під час прес-конференції, на членів делегації української Ради УРСР справили пряме враження той факт, що німецька сторона демонструвала повну відкритість, підтвердивши, що німецькі громадяни на складі сторіччя історії мільйонів наших народів, вони хочуть йти один одному назустріч.

— Ми підкреслювали, — заявив Голова Верховної Ради УРСР, — що не будемо зводити мостиків, що нам слід будувати, ми будемо сприяти німецькому сторони надзвичайно схвально.

Якщо говорити про протосимволізм, би справи, то слід підкреслити, що у Баварії як було створено необхідні умови з усіма державними атрибутами, прийомами, більше того, і людям, які бувають там рідше, говорили, що такого ще не знали, щоб кожного дня висвітлювали перебування деле-

(Закінчення на 3-й стор.)

ПОДІЛЮСЬ НА РЕЗІМОВ. ТРЕБА РОБИТИ ДІЛО!

(Закінчення.
Початок на 2-й стор.)

гації. Це була надзвичайно активна політична робота. Ми вважали, що нам вдалося це раз пікірвати, що Україна стала на шлях суверенітету. Що вона йде цією дорогою і буде йти, що вона не прегне руйнувати будь-якої структури Союзу, а прагне жити в Союзі, але — в іншому, де вона була б дією суверенного державою, і в цій структурі хоче знайти свою долю, що вона виступає відповідно до нашої Декларації як держава, що хоче знайти гідне місце в загальносоюзному процесі. І це було справістою позицією, як у Бонні в розмовах з президентом і міністром закордонних справ, так і в Баварії. Ми, у свою чергу, розуміли: нас і надалі сприятимуть саме так, якщо ми займатимемо послідовну позицію. Німці хотіли з нами на реальні зв'язки, на реальні контакти, хочуть бачити з нашої сторони відповідну ділову, двопільну позицію. Ми про це заявили і будемо підтверджувати всіма силами, щоб засвідчити, що ми виступили з новою ставкою відносно відповідно до позиції Верховної Ради і нашої Декларації.

Далі Голова Верховної Ради УСРР відвів на запитання журналістів: «Зокрема, які колегії з «Комсомольського знамені» поклалися в думкою Л. Кравчука щодо деяких коментарів телепрограми «Час», присвячених звізтові делегати Верховної Ради УСРР до ФРН, охарактеризували їх як «імперські». Нагадаємо, зазначена телепрограма акцентувала на «незрозумілість» прагнення українців України вести переговори рідиною мовою».

У відповідь Л. Кравчук зауважив, що ця позиція асоціального телебачення викликає здивування як з української, так і з німецької сторони. Адже на переговорах були два переналади, які вільно володіють українською мовою, отже, при зустрічах не виникало ніяких ускладнень. Але, продовжує Голова Верховної Ради УСРР, існує, так би мовити, інший сенсолог бик справди. Як можна взагалі ставити такі питання, коли одна держава звертається до іншої держави своєю мовою. Ніхто не може наважувати йти своє. Це просто ніяка культура. Але за цим криється, мені здається, більше, ніж низька культура. Хотів щось знати. А знаходити було нічого. І, ратом, є можливість хоч щось сказати. З'ясується, «розмовляють не тією мовою». Це — образа, я вважаю. Образа України як такої. Образа нашої державності, де є Закон про те, що мова українська є державною. І було б

дино, щоб, скажімо, Голова Верховної Ради України їхав за кордон і говорив там якоюсь іншою мовою.

Я погоджуюсь, що ті люди, які подають таку інформацію, не сприяють зміцненню добрих відносин і нашої спільності.

Останнім часом на адресу Центрального телебачення звучить багато нарікань з приводу того, що воно посилає матеріали з республіки, а як з'ясувалося тепер, і я переконаний в цьому — і з-за кордону, неважаючи і політично шидливий в даному разі. Тому я доручив міністерству закордонних справ республіки зробити відповідну заяву і звернутися з нею до керівництва Високозної територіальної влади республіки, щоб вони виступили на нашу тему зору і наші вимоги зробити простішими всієї цієї передачі. Залишається газета «Права України». Чи можна провести паралель між статусом Баварії і статусом суверенних країн?

Л. Кравчук: Бачите, в них чітко розмежовано дії законів, там є пріоритет Закону Федеративної Республіки Німеччини. Тобто всі законами земель узгоджені з єдиними законами країни. Сила законів — на боці закону Федеративної Республіки. Землі не мають ніяких, практично, повноважень щодо зовнішніх політики. Але всі власні питання — економічні, культурні — вони вирішують цілком самостійно, і з ким не узгоджують, і не розуміють, як це можна узгоджувати і навщо це робити.

Але тут треба мати на увазі: всі землі — німецькі. І там національний фактор, як, скажімо, в нашій країні, не відіграє історичної ролі, і не можна порівнювати (при всій повазі до землі, до кантону чи штату) організацію федералії, скажімо в Німеччині чи там в Швейцарії, з організацією нового Союзу. В нашій країні, де держава-республіка — це єдина держава, а національна держава формування, вона відірветься від інших своїх, не лише ілюзіями параметрами, а перш за все — якісними. А це зовсім інші нові речі.

У нас жодна республіка має стати державою суверенною, повноправною. Це є початок і кінець всієї нашої роботи, той корінь, спираючись на який, можна вести будь-які — політичні, економічні та ідеологічні, якщо хочете, дискусії, будь-яку роботу, але саме це потрібно брати за основу.

Запитання кількох кореспондентів стосувалися проблеми ступеню реальності нашої Декларації на міжнародній арені, а також — у зв'язку з цим — ставлення з боку іноземців до прав України і Союзу в цілому.

Відповідаючи представникам засобів масової інформації, Голова Верховної Ради УСРР сказав:

Справді, по-перше, слід мати на увазі: реальні німці — це цілком законні — виходять з того, що зовнішньополітичні повноваження нашої республіки не визначено до кінця. Декларація є декларацією, в останню компетенція республіки залишається справною майбутнього. І вони відповідають з нами і ведуть розмови.

По-друге. Я відчув те ж, що відчував колись, що був в Німеччині: вони з великою повагою ставилися до Михайла Сергієвича Горбачова, і я вважаю, і я вважаю, що це — по справедливості, що саме завдяки йому, завдяки його діям все ж таки вдалося об'єднати Німеччину. І вони не можуть цього не враховувати. Зокрема, міністр Гейснер в розмові зі мною наголошував на тому. Але вони є ласкавогляді і мудрі політики і розуміють, що на нинішньому етапі треба мати паралельні зв'язки з Союзом. І з його складовими, в тому числі, з Україною, в тому числі, з великою кількістю європейською за масштабами державою, що вона становить 53 мільйони людського потенціалу. Відчуваю такий зв'язок з Україною. Це я також відчув і ставлення до нас було, я б сказав, не тільки толерантне, а й сповнене великої поваги.

Для мене позиція значима. Я говорю це в колі сім'ї, та де б я не говорив, повторю одне і те ж: сьогодні для мене особисто найважливішим завданням всього мого життя є зробити все, що я можу, для того, щоб Україна стала суверенною державою, і вважаю, що це є для нас історичний шанс. Ми маємо його використати. Це не є якість спонтанності суспільного розвитку, це є законність, тому що нинішні умови національно-державного процесу, який розпочався по всій території України, неможливо. Тільки той, хто розуміє, що треба йти разом з законами історичного розвитку, той зможе очолювати його. І якщо хто зможе починати цей процес, то це буде початком інших цієї людини. Тому кажу вам щиро, відверто: для мене це не є просто слова, а це є і філософська, і життєва позиція. Що цього не розуміє, незалежно від того, хто він є і де він сидить, — чи справа, чи зліва, чи зверху, чи знизу, чи в центрі, — він для мене є людською, з якою я маю всіе боротьбу різними шляхами.

Кореспондент «Голосу України» піднімає ставлення Л. Кравчука до тих критичних зауважень, які висловлюють на адресу Голови Верховної Ради УСРР газети «Радянська Україна» і «Права України».

У відповідь Л. Кравчук зазначив: «Я відразу хочу сказати, що це питання для мене явилося мірою є делікатним. Делікатність полягає в тому, що критика є критикою і її треба сприймати, як ймовірно, і тут немає нічого особливого. Ставиться до критики з повагою — це означає робити якийсь висновок для себе».

Делікатність полягає в тому, що критика є критикою і її треба сприймати, як ймовірно, і тут немає нічого особливого. Ставиться до критики з повагою — це означає робити якийсь висновок для себе».

Делікатність полягає для мене в тому, що я є членом Політбюро, і дай газеті ЦК виступають проти, ну, з критикою, будемо так говорити. Це ще не головне. Газети можуть виступати з критикою. Делікатність полягає в тому, що автор цих критичних статей є працівником ЦК, а якщо сказати точніше — радником ЦК. Тут уже відповідно, як говорив Володимир Ілліч Ленін, «душно поважається», але й це ще не головне. Головне полягає в тому, що автор є противником суверенітету України. Оце найголовніше, і це стаття є антиукраїнською. І він виступає уже навіть проти того, що прийняв XXVIII З'їзд Компартії України, і вже не кажу більше.

Тому розумієте, це важливо, що так воно йде. Що це можна сказати, я б думав так, є в тих статтях якась така претензія на те, що маршад України нічого не знає зрозуміти і його потрібно все так вчити. А я переконаний після референдуму, що народ України такий вичерпний і потребує. Справа в тому, що він сам дивиться телебачення, сам робить висновки. Він усе зрозуміє, прогнозував, як, напевно, і за суверенну державу. Все відбулося, як надейтеся.

Мені здається, я не хочу сьогодні брати (до уваги) зист, не хочу навіть торкатися зисту, але мені здається, що співробітник ЦК втратив Центрального Комітет, навіть не Центрального Комітет, а якусь його частину. Секретаріат, знаєте, Центрального Комітету а не дуже благовидно справу. Хоч і не дуже сперечається з автором, це не є для мене завданням.

Кореспондент «Радянської України» підніс, що загалом статті надруковані в порядку дискусії, отже, є явищем цілком нормальним. «Він вважає неправильним прагнення деяких колег до друкування органів створювати негативні ставлення до партійної преси».

У відповідь Л. Кравчук зазначив: «Я хочу, щоб мене зрозуміли всі журналісти. Я не збираюсь, це раз пікірсько, критикувати якийсь га-

зету; чи вона правильно діє, чи неправильно. І якщо про те, що є Закон про пресу, знаю про те, що редколегія газети має право друкувати те, що вважає за потрібне. І я не можу оцінити і не буду оцінювати нині «Радянську Україну» чи «Права України». Мова — йде тільки про конкретні статті, а не цілі газети, так що я не хочу, щоб ви це зрозуміли, кинути тієї загалом на газету».

Якщо ж ми не будемо знаємо, стаття в нашій газеті «Радянській Україні». — Ред.), де йдеться про мій зауваження до преси, Союзу до договору. — Ред.), то кінцева там така, а на пам'яті кажу, автор так зауваження хоро створити негативне ставлення до преси. Союзного договору і там самим посяти думку, що він не казав, як потрібно. А я цього навіть не хотів, але казав, і я казав з самого початку, коли прийав з Ради Федерації, що цей договір для мене не підходить, щоб бути, щоб голосувати навіть за його підписання, що я вже вам говорив. Але для цього в дискусії, щоб давати такі висновки, такий погляд, є скажімо, є автор (зауважень, — Ред.), який, бачите, хоче обурити газету, щоб так запровадити ідею, щоб посяти в ньому є все, що потрібно для невинної України, що її зводити до статусу кантону, і хотіли, щоб Україна була кантоном, що це найнижче досягнення було б для народу України. А Кравчук сказав, що це не так, і хотіли те, треба, щоб Україна була суверенною державою. От погляди Кравчука. Як ви впадає, сказав! Я вже не кажу про те, що він мене існує делікатність питання. Я собі не уявляю ситуацію, коли скажімо, помічник Голови Верховної Ради пише статтю, в якій розкриває характер, зміст роботи Секретаріату, Політбюро, ЦК, мови ЦК, мови України, — Ред.), починає давати ім'я, оцінки першому секретарі ЦК Компартії України. Як ви можете сказати, що таку статтю? Це б не вважало нормальним явищем? Мій б я допустив, скажімо, щоб помічник Голови України писав таку статтю, не сказавши мені жодного слова з цього приводу?

Ось про що йдеться. Не більше і не менше. Критику як я сприймаю, але, будь ласка, давайте на фактах: ось так, а це так, що так криче, а що так криче.

Запитання журналіста «Радянської України»: Чепері з політичними міслями — річчина прийняття Декларації про державний суверенітет України. Як ви уявляєте собі відношення цієї дати? Чи не було б потреби Верховної Ради з цього приводу прийняти якийсь документ?

Л. Кравчук. Як не радимо з цього приводу з Президією Верховної Ради. Але думаю, що ми маємо у травні поставити на голосування питання про надання Декларації сил конституційного закону. І це буде найліпшим відношенням цієї Декларації до інших актів держави, з зробити її реальною силою.

Голова Верховної Ради УСРР відповів на інші численні запитання кореспондентів радянської та зарубіжної преси, телебачення, радио.

Анатолій ГОРЛОВ, Володимир САВЮК, спеціальні кореспонденти «Голосу України».

Української Радянської Соціалістичної Республіки

ПІДПРИЄМСТВА В УКРАЇНСЬКІЙ РСР

ав. Підприємство РСР може бути об'єднане з іншими підприємствами РСР, а також з підприємствами інших союзних держав, а також з підприємствами інших країн, якщо це не суперечить інтересам РСР.

2. Підприємство може бути створене в результаті виділення з складу діючих підприємств, організації одного або кількох структурних підрозділів, а також на базі структурної одиниці діючих підприємств за рішенням їх трудових колективів, якщо це не суперечить інтересам власника чи уповноваженого ним органу.

Створення підприємств шляхом виділення здійснюється із збереженням за новими підприємствами взаємозобов'язань та укладених договорів з іншими підприємствами.

3. У випадках, коли для створення підприємства потрібна ділянка землі, а також інші природні ресурси, дозвіл на їх використання видається відповідно Радіо народних депутатів, а в передбачених законодавчими актами випадках — Верховною Радою Української РСР за поданням первинного природокористувача при наявності позитивного висновку державної екологічної експертизи або відповідної Ради народних депутатів. Відмова у наданні ділянки землі та інших природних ресурсів може бути оскаржена в порядку, передбаченому законодавством Української РСР.

4. Підприємство набуває прав юридичної особи від дня його державної реєстрації.

Стаття 6. Державна реєстрація підприємства

1. Державна реєстрація підприємства здійснюється у виконавчому комітеті районної, міської, районної в місті Ради народних депутатів за місцезнаходженням підприємства.

Дані про державну реєстрацію підприємства в десятиденний строк виконанню повністю передаються Міністерству фінансів Української РСР і Держкомстату Української РСР. Підприємство включається до державного реєстру Української РСР від дня його реєстрації.

2. Для державної реєстрації підприємства виконавчому комітету відповідної Ради народних депутатів подаються заява, рішення засновника про створення, статут та інші документи за переліком, що визначається Радою Міністрів Української РСР.

У разі відсутності у малого підприємства на момент реєстрації власного приміщення вона здійснюється за юридичною адресою одного з його засновників.

Державна реєстрація підприємства здійснюється не пізніше 30 днів від дня подання заяви з додатком необхідних документів виконавчому комітету відповідної Ради народних депутатів.

При зміні основних положень статуту або типу підприємства здійснюється його перереєстрація. Перереєстрація підприємства здійснюється в порядку, встановленому для його реєстрації.

3. Відмова в державній реєстрації підприємства може виникнути через порушення встановленого цим Законом порядку створення підприємства, а також у разі невідповідності установчих актів (документів) вимогам законодавства. Відмова у державній реєстрації підприємства за мо-

тивів недоцільності його створення не допускається.

Якщо державну реєстрацію підприємства у встановлений строк не проведено або в ній відмовлено з мотивів, які засновник підприємства вважає необґрунтованими, він може звернутися до суду. Засновник має право стягнути через суд збитки, завдані йому внаслідок незаконної відмови у реєстрації.

4. За державну реєстрацію підприємства з нього сплачується плата, розмір якої визначається в порядку, встановленому Законом Української РСР «Про підприємництво».

Одержані кошти зараховуються на рахунок відповідної Ради народних депутатів за місцем реєстрації підприємства.

Стаття 7. Створення відособлених підрозділів підприємства

1. Підприємство має право створювати філіали, представництва, підрозділи та інші відособлені підрозділи з правами відкриття поточних і розрахункових рахунків і затверджує положення про них.

2. Погодження питання про розміщення таних відособлених підрозділів підприємства з відповідними місцевими Радами народних депутатів проводиться в порядку, встановленому для створення підприємства.

3. Діяльність розташованих на території Української РСР відособлених підрозділів підприємств, які знаходяться за межами республіки, регулюється цим Законом та іншими законами Української РСР.

Стаття 8. Ліцензування видів діяльності

Окремими видами діяльності підприємство може займатися тільки на підставі спеціального дозволу (ліцензії).

Перелік видів діяльності, що підлягають ліцензуванню, а також порядок одержання дозволу (ліцензії) для здійснення такої діяльності встановлюється Законом Української РСР «Про підприємництво».

Стаття 9. Статут підприємства

1. Підприємство діє на основі статуту. Статут затверджується власником (власниками) майна, а для державних підприємств — власником майна за участю трудового колективу.

2. У статуті підприємства визначаються власник та найменування підприємства, його місцезнаходження, предмет і цілі діяльності, його органи управління, порядок їх формування, компетенція та повноваження трудового колективу і його виборних органів, порядок утворення майна підприємства, умови реорганізації та припинення діяльності підприємства.

У найменуванні підприємства визначаються його назва (завод, фабрика, майстерня та інші) і вид (індивідуальне, сімейне, приватне, колективне, державне) та інше.

До статуту можуть включатися положення, пов'язані з особливостями діяльності підприємства: про трудові відносини, що виникають на підставі членства; про повноваження, порядок створення та структуру Ради підприємства; про товарний знак та інше.

В статуті підприємства визначається орган, який має право представляти інтереси трудового колективу (рада

трудового колективу, рада підприємства, профспілковий комітет та інше).

Розділ III. Майно підприємства

Стаття 10. Утворення і використання майна

1. Майно підприємства становлять основні фонди та оборотні кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі підприємства.

2. Майно підприємства відповідно до законів Української РСР, статуту підприємства та укладених угод належить йому на правах власності або повного господарського відання.

3. Майно, що є державною власністю і закріплене за державним підприємством, належить йому на праві повного господарського відання.

Здійснюючи право повного господарського відання, державне підприємство володіє, користується та розпоряджається зазначеним майном на свій розсуд, утримуючи його в належному стані, яке не суперечить статуту підприємства.

Земельні фонди підприємства є грошові та матеріальні внески засновників; доходи, одержані від реалізації продукції, а також від інших видів господарської діяльності; доходи від цінних паперів; кредити банків та інших кредиторів; капітальні вкладення і дотації з бюджетів; надходження від роздержавлення і приватизації власності; придбання майна іншого підприємства, організації; безоплатні або благодійні внески, пожертвування організації, підприємства і громадян.

Інші джерела, не заборонені законодавчими актами Української РСР.

5. Підприємство, якщо інше не передбачено його статутом, має право передавати іншим підприємствам, організаціям та установам, обмінювати, здавати в оренду, надавати безоплатно в тимчасове користування або в позичку належні йому будівлі, споруди, устаткування, транспортні засоби, інвентар, сировину та інші матеріальні цінності, а також списувати їх з балансу.

6. Підприємству надається право, якщо інше не передбачено його статутом, продавати, передавати безоплатно, обмінювати, здавати в оренду громадянам засоби виробництва та інші матеріальні цінності, за винятком тих, які відповідно до законодавчих актів Української РСР не можуть бути в їх власності. Безоплатна передача і надання підприємствами матеріальних цінностей громадянам здійснюються з дозволу власника або уповноваженого ним органу, крім випадків, передбачених законодавством Української РСР.

Стаття 11. Володіння і користування природними ресурсами

1. Володіння і користування землею та іншими природними ресурсами підприємство здійснює у встановленому порядку за плату, а у випадках, передбачених законодавчими актами Української РСР, — на пільгових умовах.

2. Підприємство зобов'язане своєчасно здійснювати природоохоронні заходи, спрямовані на зниження і компенсацію негативного впливу його виробництва на природне середовище, здоров'я та власність людей. Фінансування таких заходів відбувається за рахунок власних коштів або інших джерел. У випадках банкрутства підприємства фінансування проводиться за рахунок коштів від продажу його майна, а якщо цих коштів не вистачає — за рахунок бюджету відповідної місцевої Ради народних депутатів або держави.

Підприємство відповідно до законодавства Української РСР несе відповідальність за додержання вимог і норм щодо охорони, раціонального використання та відновлення до рівня встановлених нормативів земель, вод, надр, лісів, інших природних ресурсів, а також за додержання встановлених нормативів викидів і скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище і розміщення в ньому відходів.

При порушенні цих норм і вимог його діяльність може бути припинена частково, тимчасово або повністю відповідно до законодавства Української РСР.

Стаття 12. Участь підприємства у випуску та торгівлі цінними паперами

1. Підприємство має право на випуск власних цінних паперів та реалізацію їх юридичним особам і громадянам Української РСР, союзних республік та інших держав.

2. Підприємство може бути співзасновником фондових бірж Української РСР та учасником фондових бірж Української РСР і союзних республік.

3. Підприємство має право на придбання цінних паперів юридичних осіб Української РСР, союзних республік та інших держав.

4. Підприємство випускає, реалізує та купує цінні папери відповідно до законодавства Української РСР.

не своєчасно здійснювати природоохоронні заходи, спрямовані на зниження і компенсацію негативного впливу його виробництва на природне середовище, здоров'я та власність людей. Фінансування таких заходів відбувається за рахунок власних коштів або інших джерел. У випадках банкрутства підприємства фінансування проводиться за рахунок коштів від продажу його майна, а якщо цих коштів не вистачає — за рахунок бюджету відповідної місцевої Ради народних депутатів або держави.

Підприємство відповідно до законодавства Української РСР несе відповідальність за додержання вимог і норм щодо охорони, раціонального використання та відновлення до рівня встановлених нормативів земель, вод, надр, лісів, інших природних ресурсів, а також за додержання встановлених нормативів викидів і скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище і розміщення в ньому відходів.

При порушенні цих норм і вимог його діяльність може бути припинена частково, тимчасово або повністю відповідно до законодавства Української РСР.

Стаття 12. Участь підприємства у випуску та торгівлі цінними паперами

1. Підприємство має право на випуск власних цінних паперів та реалізацію їх юридичним особам і громадянам Української РСР, союзних республік та інших держав.

2. Підприємство може бути співзасновником фондових бірж Української РСР та учасником фондових бірж Української РСР і союзних республік.

3. Підприємство має право на придбання цінних паперів юридичних осіб Української РСР, союзних республік та інших держав.

4. Підприємство випускає, реалізує та купує цінні папери відповідно до законодавства Української РСР.

Стаття 13. Гарантії мвннових прав підприємства

Держава гарантує захист майнових прав підприємства. Вилучення державою у підприємства його основних фондів, оборотних коштів та іншого використовуваного ним майна здійснюється тільки в випадках, передбачених законами Української РСР.

Збитки, завдані підприємству в результаті порушення його майнових прав громадянами, юридичними особами і державними органами, відшкодовуються підприємству за рішенням суду або арбітражу.

Розділ IV. Управління підприємством і самоврядування трудового колективу

Стаття 14. Загальні принципи управління підприємством

1. Управління підприємством здійснюється відповідно до статуту на основі поєднання прав власника щодо господарського використання свого майна і самоврядування трудового колективу.

Підприємство самостійно визначає структуру управління, встановлює штати. Власник здійснює свої права по управлінню підприємством безпосередньо або через уповноважених ним органів.

Власник або уповноважений ним орган можуть делегувати ці права раді підприємства (правлінню) або іншому органу, який передбачений статутом підприємства і представляє інтереси власника та трудового колективу.

2. Найняття (призначення, обрання) керівника підприємства є правом власника (власників) майна підприємства і реалізується безпосередньо або через уповноважених ним органів.

3. Рішення з соціально-економічних питань, що стосуються діяльності підприємства, виробляються і приймаються його органами управління з участю трудового колективу та уповноважених ним органів.

4. Вищим керівним органом колективного підприємства є загальні збори (конференція) власників майна. Виконавчі функції по управлінню колективним підприємством здійснює правління.

Правління підприємства, якщо інше не передбачено статутом, обирається власниками майна на загальних зборах (конференції) власників майна. Правління обирає із свого складу голову і його заступників або їх роль виконують по чергові всі члени правління.

Стаття 15. Трудовий колектив та його самоврядування

1. Трудовий колектив підприємства становлять усі громадяни, які своєю працею беруть участь в його діяльності на основі трудового договору (контракту, угоди), а також інших форм, що регулюють трудові відносини працівника з підприємством.

2. Трудовий колектив підприємства з правом найняття робочої сили: розглядає і затверджує проект колективного договору; розглядає і вирішує згідно з статутом підприємства питання самоврядування трудового колективу; визначає і затверджує перелік і порядок надання працівникам підприємства соціальних пільг; бере участь у матеріально-моральному стимулюванні продуктивної праці, заохочує винахідництво і раціоналізаторську діяльність, порушує клопотання про поєднання працівників до державних нагород.

Трудовий колектив державного та іншого підприємства, в якому частка держави або місцеві Ради народних депутатів у вартості майна становить більш як 50 процентів: розглядає разом з засновником зміни і доповнення до статуту підприємства; разом з засновником підприємства визначає умови найняття керівника; бере участь у вирішенні питань про виділення із складу підприємства одного чи кількох структурних підрозділів для створення нового підприємства; разом з власником вирішує питання про вступ і вихід підприємства з об'єднання підприємств; приймає рішення про оренду підприємства, створення на основі трудового колективу органу для переходу на оренду і викупу підприємства.

При частковій приватизації підприємства, де частка держави або місцевих Рад народних депутатів у вартості майна становить менше 50 процентів, рішення з питань, пов'язаних з управлінням підприємством, приймаються власниками майна підприємства і трудовим колективом підприємства за згодою власника майна підприємства і трудового колективу підприємства.

Після повної приватизації підприємства, де частка держави або місцевих Рад народних депутатів у вартості майна становить менше 50 процентів, рішення з питань, пов'язаних з управлінням підприємством, приймаються трудовим колективом підприємства.

4. Повноваження трудового колективу підприємства, де частка держави або місцевих Рад народних депутатів у вартості майна становить менше 50 процентів, здійснюються через загальні збори (конференції) трудового колективу підприємства, де частка держави або місцевих Рад народних депутатів у вартості майна становить менше 50 процентів. Члени загальних зборів (конференцій) трудового колективу підприємства можуть звільнюватися або переводитися з ініціативи підприємства на відповідну роботу в іншому підприємстві.

Стаття 16. Права підприємства

1. Керівник підприємства наймається власником майна підприємства (найняття, обрання) уповноваженим ним органом (керівником підприємства) на загальних зборах (конференції) власників майна. Керівник підприємства призначається і звільнюється за згодою власника майна підприємства і трудового колективу підприємства.

2. Керівник підприємства самостійно здійснює діяльність підприємства, у винятковому разі до керівника підприємства можуть бути делеговані деякі функції управління підприємством.

3. Керівник підприємства може бути звільнений за згодою власника майна підприємства і трудового колективу підприємства.

4. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

5. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

6. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

7. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

8. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

9. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

10. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

11. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

12. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

13. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

14. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

15. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

16. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

17. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

18. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

19. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

20. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

21. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

22. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

23. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

24. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

25. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

26. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

27. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

28. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

29. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

30. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

31. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

32. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

33. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

34. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

35. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

36. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

37. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

38. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

39. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

40. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

41. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

42. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

43. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

44. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

45. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

46. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

47. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

48. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

49. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

50. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

51. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

52. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

53. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

54. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

55. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

56. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

57. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

58. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

59. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

60. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

61. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

62. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

63. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

64. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

65. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

66. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

67. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

68. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

69. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

70. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

71. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

72. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

73. Заступник керівника підприємства здійснює діяльність підприємства за відсутності керівника підприємства.

ЇНСЬКІЙ РС

а по управлінню підприєм-
ством безпосередньо або че-

реиду і викупу підприємст-
а.

борах (нонференції трудово-го колективу).

наслідки своєї діяльності.

(Продовження на 6 стор.).

а по управлінню підприєм-
ством безпосередньо або че-

реиду і викупу підприємст-
а.

борах (нонференції трудово-го колективу).

наслідки своєї діяльності.

(Продовження на 6 стор.).

КЛЯ-ЗА СЛОВО

А як у них!

Я сидів навпроти нього за столом, завантаженим газетами і журналами. На стільці газетних полос і фотографія, коли пролунав цей дзвінок. Діям послухав, потім, не відповівши, кинув трубку. «Знову загукують вони. Був час, коли я не розумівся з цістелом. Але зрозумівся — лише ці хлопці тебесудять, то не зберешся...». І не зберігся. Уже повернувшись у Москву, переговоривши з англійськими газетами, я потрапив на замітку «Розправа над журналістами». Прочитав, перечитав, але не хотів вірити — убави Діама Кембела. Він був одним з редакторів «Беларуської «Санді таймс». Не прилучався ні до нацистів, ні до проєстів, а, отже, викликав тільки божовину обох таборів. Кожного разу, приїжджаючи в Північну Ірландію, я зустрічався з Діамом, добре знав його друзів: Джеймса Гітлі, «Експрес-хроніку» — писав історію в мортівці, всього в декілька рядків, хроніку, — вогнені з автомата буквально відірвали містечка Кембела на очах його сім'ї. Її підстав гадали, що це була помста за публікацію винариваєних матеріалів.

Проїждю декілька років. З того часу вбито сотні журна-

лістів. І щороку Нью-Йоркська громадська організація «Комітет захисту журналістів» заносить ці жертви у свій мартиролог. Це не тільки, а зазначеним обставинах їх загубили. Серед її засновників і директори такі відомі імена, як Уолтер Крайніг, Гаррісон Аллєкс, Естон Льюїс, Ден Равер. Комітет захищає право журналістів на висловлення своєї думки, на обрання і публікацію інформації, він звертається з протестами до державних лідерів і парламентах, у нього тісні контакти з колегами в тому числі з радянськими, у багатьох країнах світу.

При цьому ми не керуємося політичними симпатіями і антипатіями, — сказала мені Керол Дрей, одна з керівників комітету. — Ми вважали своє завдання в тому, щоб допомогти журналістам будувати напрямку виконати свій професійний обов'язок.

Тільки що під навою «Атаки на пресу» публікуємо щорічний звіт цієї організації. У 1990 році загинули 32 журналісти. Загинули тому, що були жорсткі екс-трасиві. «Всюди у світі, — сказав мені в одному з документів

комітету, — журналісти опинилися під загрозною пемією, арештів, насильства, викрадення, вбивств, і все через те, що вони роблять свою справу. Тільки єдиним «злочинством» може бути гострі запитання на прес-конференції, репортаж на заборонену тему або критику місцевих чи державних діячів. Загроза може виходити від уряду, терористів, наркобізнесу, гангстерів, від будівель, по суті, групи, захищеної в Рому, щоб правда не вийшла на світ».

Примітка часу — світ змінився, претензії до свободи руху є суспільними процесами, потреба людей у правді, ніж ніколи, зросла. Але посягаються і тенденції протилежні — багатина затнути журналістам рот. Нью-Йоркський комітет дослідив ситуацію в 103 країнах і поштовх до висновку — в минулому році кількість атак на засоби масової інформації та журналістів збільшилася, підпалювали, закривали, обшукували, а журналістів викрадали, арештовували, вивисали, у них конфіскували матеріали, їм не давали віз. Кількість таких випадків подвої-

лась і досягла тисячі. Скурупульозно, методично, пунктуально звіт фіксує кожну таку ситуацію. У Колумбії, наприклад, за останні роки нарамаформів фізично знищили десятки журналістів — в минулому році вбито троє, багатьох змусили тікати з країни, захищати професію. У чий країні, говориться в звіті, не рідкість «журналістів, які несуть ланцюгів, підпалюють і кожному разу заглядують під автомобіль — чи нема там бомби».

У 1990 році більше багатьох змусили тікати з країни журналісти державні органи. У 23 країнах з'явилися нові закони, декрети, укази, які обмежують роботу засобів масової інформації. У Канаді власті застосували насильство, щоб не дозволити журналістам розмовляти з поліцейськими індіанським племенем і державою. У Південній Африці застосовано закон, який забороняє висвітлювати гострі політичні питання. Прийнятий в СРСР «Указ про образу президента», вважає комітет, «викликає занепокоєння долею гласності».

Є до Радянського Союзу й інші претензії. СРСР потрапив у число 16 країн, де становлення преси «викликає стурбованість». Серед цих країн Китай, де за гратями знаходяться 20 журналістів, а одні з них, Вей Жонгшент, редактор журналу, уже 12 років проводить у в'язниці. В Судан сидить 17 своїх

і два іноземні репортери, двадцять в'язнів закрито. В Югославі заборонено газета аласованого мовою. В Ірані — без суги і сілства тримаються під арештом палестинські журналісти, закриті або підлягають цензурі палестинські видання.

Віддаючи належне зусиллям радянської гласності, «Комітет захисту журналістів» зазначає, що, на його думку, в СРСР заміниться поворот до гіршого. Хоча іноземні журналісти мають багату більшу прав на перебування по СРСР, декілька з них все ж одержали відмову на поїздку в Литву. Восени 1990 року у Вільнюсі військовими було затоплено друкарню. Продовжують нерозслідування коліщної «самвидавської преси». У редакції «Експрес-хроніки» зроблено обшук. Переступаючи рубіж минулого року, комітет говорить і про зарплати пограбованих «Гітлі», про напад на редакції і журналістів в Прибалтиці. Говорить, не приховуючи своєї «стурбованості за майбутню радянської преси».

Отже, все у нас на видітні. Ми — також. Радянська гласність не тільки ставити одне біом, не тільки нашим, але й міжнародним. Тому журналістське товариство стурбоване ті дією, тому і демонструє солідарність.

Едгар ЧЕПОРОВ, Нью-Йорк.

Наш прес-клуб

СТІНА Л'ЕКСПРЕС ЗА ЯКОЮ ЛЮДИ — МОРСЬКІ СВИНКИ

ЗА ЧАСІВ НДР У СХІДНОМУ БЕРЛІНІ ЗАХІДНІ ЛАБОРАТОРІЇ ПЕРЕВІРЯЛИ ЛІКАРІВ

Задавешу зустрічі з хворими, які зазнали експериментального випробування нового протипульсного препарату «FNT» у клініці Роберт-Рюссель у Східному Берліні: вони всі померли від раку. Причому не без нім'я, що ці нові ліки могли б їх врятувати. «То був їх останній шанс», — пояснює лікар Хельмгарт Ленк, молодша жінка, що стала шефом цієї служби. Все це сталося перед падінням Берлінської стіни. Але тільки сьогодні загана справа обурює і в Європі, і після того, як щотижневику «Шпигель» підняв записку над контрафактом щодо досліджень, укладених між транснаціональними фармацевтичними компаніями та Німечкою Демократичної Республікою. Захоплюючий «бізнес» не напівданий і нумуністи найкраще поєднали свої інтереси.

Нервову, Хельмгарт Ленк розповідає про свої терористичні дослідження. FNT, створений, в яловській лабораторії Асаки Кемікава Індустрі, уже був випробуваний на Заході. Його побічні ефекти добре відомі: підвищення температури (до 40°C), лихоманка, сильний головний біль, одвогата, ангіна... Стільки додаткових страждань для хворих, яких і так уже томило невиліковна хвороба! Лише двоє із сімнадцяти пацієнтів, відібраних для проведення експерименту, відчули незначне полегшення. І лікар Ленк робить висновок у свій закључений доповіді: «Незважаючи на ці слабі ознаки нани, результати підкажуть не виправдують вживання FNT».

Один з базових принципів лікарської етики вимагає, щоб хворий був належно поінформований про свій експеримент. І щоб він дав свою «вільну та чітку згоду, базисно письмово». Лікар Ленк кожен документ, що містить відповідь на ці вимоги, високовисоко сформульований від імені хворого. «Висловлюю свою згоду і покладатися на рішення лікарів». Підписано третячю рукою. Поточер не прочитався. Як і «морської свинки» нде не застудився. Це для того, щоб поовозити цю подобу згоди будь-якої юридичної ціності. До того ж під текстом відсутня дата. Справжня «карт бланш» у руках експериментаторів...

І це не все! Ще цілою дозвідкою документом, що зазначає, що був поінформований про страхунок, передбачену законом, яку він міг би одержати. Але ж контрафакт, підписаний 9 грудня 1989 року професором Тіт-Набергером, шефом клініки, та директором Асаки Кемікава Індустрі, обумовлює, що проти виготовлення в невідчужу не буде висунути ніяких обвинувачень. Ознайомившись із цим документом, професор Дітер Ракс, спеціаліст з медичного права Вільного університету Берліна, висловлюється категорично: «Лабораторія перекаляла на НДР уже громадську відповідальність. У результаті хворий не має жодякого шансу одержати компенсацію».

І на Заході, констатує Ульріх Мюблус, директор Бернського інституту ін-

форматів про ліки, — ці об'єкти страхування можуть коштувати три або чотири мільйони франків за кожний препарат. Звідси й велика економія за рахунок випробувань, проведених в НДР. «Знаєте, що на Заході, — починає зазначає Мюблус, — одна мавля для проведення експерименту коштує більш як 70000 франків. Вваховують таку ціну, значить, це було виконується до сліди на східнонімецьких хворих». Держава клала собі в голову від 60 до 60 відсотків суми контракту (ли-

ше за 1989 рік — 60 мільйонів франків).

Забутю про права хворих! Динше забуття! Во ще завдяку до Хельмгартської декларації судді вперше встановили повний номер один у проведенні медичних експериментів у будь-яких останніх дідатах згоди хворого, який має бути доклядним попередереліш про ризик. Це було у 1945 році, на процесі у Нюрнберзі. Притис, який «вмисляли» через 45 років.

Журнал «Експрес» (Франція).

Фотопроінформація

Індія — країна карнавалізованих традицій, при передерюється з повеннями і похмарками. І на цьому фоні зображені діти общини сіккім, які беруть активну участь у спільному дні народження одного з сіккімських пророків — гуру.

Інформ-шоу

МІНІТКА ПРОТИ ВІДЕО

Сьогодні, коли потрібні наслідки Кінтоу у телевізійній мові заданої, в країні виникло нове заклопотання — відео. Щоразу, кількість власників відеокамер зростає на мільйон.

Але 80 відсотків придбаних відеомінігафторів потрапили до країн, з-за кордону, що створює певні проблеми, пов'язані з вартістю та збуту вітчизняної відеотехніки.

Отже, мітні органи вирішили ужити певні заходи, щоб не вважали відеомінігафтори. Однак, як вважають деякі експерти, вони скоріше сподіваються, що ніхто не буде ввозити відео з закордонних країн.

ВІЗА ДЛЯ СПЕЦІАЛІСТА

Чи легко радянським людям одержати візу для поїздки у Таїланд! Одразу відповісти важко, бо це не просто, ніж, приміром, два роки тому. Навіть після військовий перевороту новий уряд заважав про рішення продовжувати курс на поліпшення двосторонніх відносин, не усунувши перешкод на шляху їх подальшого розвитку. А на перешкоду, на мале, поми що виставляв.

Наприклад, співробітників агентства «Новини», якого було призначено на посаду першого секретаря посольства по зв'язках з пресою, чекав не візу майже півроку. Але йому вдалося відмовитися, бо в такий доміж, політичний тиснявник «Као Ісіат», журналіст... екад-то добре знав Таїланд, оскільки проробив там майже 7 років, має широкі зв'язки з різноманітними кімками.

Нащодавно змістився заграниччю журналіст з одометром іншої кореспонденції ІАЕ. Але, не маючи газети, і він був лідозором у службі безпеки. Його зпровадив в тому, що є останні роки він працював заступником першого секретаря посольства в Таїланді. І він одержав візу.

Козацькому роду нема переводу

А на цьому святі було все. І запальний козацький танок, і жартівлива українська пісня у виконанні чоловічого гурту «Козацькі забави», і лицарські турніри, і вистава вершників з острова Хортиці, і штурм Січі, і розваги для дітей, які влаштував сам чорт із Солохою, і гумор Анатолія Паламаренка, і виступ магістра Ордена чаклунів України Володимира Яремича, і фірмові призи. Від «Вечірки» — рущики, вимпелі, значки, від Київської птахофабрики, де директором народний депутат УРСР Іван Капштик, — живі півні, від кооперативу «Гончарі» — макітри і пишчики.

І було ще багато сміху і стрілянки, що дуже сподобалося дітям. Не було лише нудогі і тих гасел, які на свята нам завжди готували майстри від пропаганди. Побільше б таких свят, які влаштували журналісти «Вечірнього Києва». Світ не для «скалочки» у бюрократичному звіті, а для душі. Отож спасибі, «Вечірка», що козацькому роду немає переводу.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Відрядження за листом

НИЖИНСЬКА

«ФАТА МОРГАНА»

Прощаючись, Івви Шейко пригвад, що забув показати мені один важливий документ. Цитує у «Політні» Арістода — «...державна, де всі блага будуть спільними, не зможе існувати. Люди, позбавлені стимулу, що полягає в добутті власності, будуть старатися працювати менше, щоб прожити за рахунок інших. Трудівники і ліниві будуть претендувати на частку суспільного багатства. Поля покритяться бур'янами, виробництво сиротинств, ворожнеча і суперечки зростуть, держава розвалиться».

Своя земля
для Шейків —
спасіння. Вона
покладає край
і сумісництву,
і постійній тривозі
— невпевненості за
наступний день.
І ходить Іван
по інстанціях.
Добивається землі.

Законної землі у Шейків
всього лише шість соток. Та-
кий собі купецький п'ятачок
на околиці Нижня. Крок
ступин, вільно дикує, а да-
лі зась — вже сусідський
паркан. І все ж Шейки не
бідували: у хлівчику та при-
будавах жуваля сіно корови,
гелята. Подвір'я рясніло кур-
ми, індичками, гусьми...
Ведкиї пустир, як мавина з не-
бес, давав щедро сіно, зелені-
— бері лишень, не лнуйся.
Поряд з батьком і матір'ю на-
рівні працювали їх троє ді-
тей — Вадим, Наталя та Лю-
да.

П'ятачок на околиці ожив у перебудовні дні. Сім'я перестала оглядатися і боятися: не дай Боже, притягнуть до відповідальності. Тіснувало стало на сімейній фермі від десяти свиней, тринадцяти корів, телят. Розкидався на сяку-таку причіпну техніку. З великими труднощами аж через Раду Міністрів УРСР купили УАЗ, яким тепер боронять, вивозять гній

навіть садять картоплю. Топік Шейки продали 15 тонн м'яса, а кині мріють здати ще більше. Та чи вдасться? Земля чужа, мов махуча: сьогодні дасква, а завтра

Іпаіасті, які непрохані гості, приходять у дні Шейкіні. Гортаючы дакументы судовых спраў, пазові. Зловісманам падлілі влітку 40 тонн Іх-новога сына. Боно горліо цілаўніч, так і не розбудавіш тутешніх пожежніків. Через півроку — подібна історія з шэсьці тонаіама конюшніні. Взімку пропалі 700 квадрат-ных метрів сіткі-огоржкі. «Доброзачыніц» павінчаліся да гаспадарчых прычэпа. А чэ за вэзкіакоў місцава-владі пераэано 3,5 гектара конюшніні, забаронено буды-кішто, новаго саааа.

— Завидки декого беруть, — роздумує Катерина Шейко. — Наші гроші рахують. Тільки не рахують, скільки ми сім'ї у Ніжнін молоком забезпечуємо, яйцями. М'ясо ж не в Москву веземо, де воно тепер по 60 карбованців коштує. По одному карбованцю 92 копійки за кілограм здавали.

— Це чоловік у мене, — посміхається, — фермер за сумісництвом. Через ножи два дні рано встає, як і багато інших, та їде електрорічкою на Київ. Там буди величником працює.

Своя земля для Шейків — порятунком. Вона покладала край і сумісництву, і постійній тривозі-невпевненості завтрашнього дня. І ходять іван по інстанціях. Добивається землі.

Родом він з Вікторівки. Вирішив попросити поле у колгоспі «Ленінська правда», де працювали батьки. Загальні збори не дали. «Нам багато землі не треба, а Шейко чим краший за нас?» — говорили колгоспники. Подібну відповідь отримав і в приміському колгоспі імені Фрунзе.

— Здається, знайшла йому землю у міській зоні, — вівкико згіхав на чачальник відділу землекористування. Охороняю стрітні Никитяного, ретини в Р. Сазик, Радгосп «Никитянский» дав дозвіл. Проте що тут зчинилось: оголошується сход жителів вулиці Щорса. «Не дозволяти!» — крик. Я помітила якусь настороженість людей до Івана Шейка. Не ввійтилось, мабуть, з нас оті вороже ставлення ще з часів колективізації до одноосібників.

У Вертівиці, деяких інших селах Ніжинщини селяни попросили розширити підсобні ділянки до 1—2 гектарів. Більше — бояться. Поки що і. Шейно єдиний на увесь район прохас 10—15 гектарів землі. Зустрівся я з головою колгоспу імені Фрунзе і. Боришпольцем. Розговорявся про нинішню земельну реформу.

— Зрозумійте мене, — звачив він, — у нас на кожного колгоспника припадає по два гектари землі. Якщо дамо людям по 50 гек-

тарів, то 300 чоловікам —
йти з торбою у світ.

З цього приводу мав розмову і з головою Ніжинської районкої Ради В. Тарасенком. У нього своя позиція:

— Чому демократія у нас повинна бути тільки для Шейка? Ось ви захотів землі, і ми повинні йому її на блюдечку піднести. А колосопланик хто спитав? Чи місцевих депутатів? Я взагалі не вірю, що Шейки нагодують нас. Ми кидасмося від одного експерименту до іншого, тепер приїждзав на фермера. Та не витягне він сільське господарство!

Чому мене бояться, як якогось ворога? — розмірковує Іван Шейко. — Чому не дають вільно продихнути? Бо не у них, а в мене коронови по 7000 літрів молока дають на рік. 25 травня я вже збираю перший урожай картоплі, а другий — восени. Вони ж хочуть вижити з десятками і списанням кредитів. Без ризику. Без вогово. Що у нас сьогодні коштує гоп? 300—400 бідняків? Руб у день. І рано вдома Гаранія! Справедливість рівноправність. Та ми ж тама ніколи ні себе, ні Україну не каголемо

Восени, як повідомив мені голова міської Ради А. Романенко, на «орєндіних» гектарах Шейків почнуть будувати житло. Більше вільних пастирів у місті немає. Отже одним ворогом-приватником у районі поменшає? А кого побільшає?

Сергій ПАВЛЕНКО,
аласны іореспондент
«Голосу Украіны».
Чэрнігівская абласць.

ЧИ ВРЯТУЄ БДЖОЛА УКРАЇНУ?

Шанс є, та й аа-
жає Антоніна Чернасо-
ла, директор Полтавсь-
кого філіалу Українсь-
кого НДІ бджільницт-
ва та медової біології

«Наша країна має багаті традиції і значний авторитет у світовому бджільництві. Та ми безнадійно відстали від таких «бджолиних китів», як Німеччина, Австрія, Югославія. Причини? Іх багато. Але головна, на мою думку, та, що там цю галузь давно поставлено на індустріальну основу, а ми все ще господарюємо дідівськими методами».

Кожний житель України, в особливому ж, хто постраждав від чорнобильської аварії, щоразу має споживати не менше двох нілограмів обіжоя — квітного ядлу. Нині на кожний мешканця республіки їх збирають трохи більше... грама.

— Нас же передусім цікавить здатність об'єктів виводити з організму радіоактивні шкідливі, в тому числі і нітрати, речовини так збагачена земля України. Так от, дослідники свідчать, що ефект пилку в очисленні організму від шкідливих токсичних компонентів надзвичайно великий. По суті, ним відкривається нова ера в медицині.

— Отже, маємо ще одну панацею. А роздобути пиліок не так легко?

— На жаль, наші можливості поки що обмежені. Приміром, торік квіткового пилку на пасіках України зібрано трохи більше 60 тонн. Це — краплина в морі. В Латвії, де бджолосмієй менше в 30 разів, ніж на Україні, зняток обійжок становив більше 100 тонн.

То що, українські медобори надіялися невражійки?

Головна причина — у повній відсутності зацікавленості пасічників збирати пилок. Брїж, вони його зобрають, але тільки для власних потреб. А на продаж держали — хто стане морочитися, коли ціна за нього мізерна. Та й, власне, куди його здавати, током ніхто не знає. Не каваляться вони і з заготовлення інших сумішей з продуктів бджільництва: прополису, матиного молочка, бджолиної отрути. Справа чи морочилася, а зиску — ні.

І тому майже на чотирі з половиною мільйони бджоло-сімей України в минулому році зібрано прополісу — 3500, молочка — 167 і отрути трішки більше 3 ал.

лограмів. Та й нв головний продукт — мед — рік виявився не дуже врожайним. По-го збіраю з кожної сім'ї по 4,8 нілограма в товарному обчисленні. У перерахунок нв середньореспублікансько-го жителя меду припадає аж... 350 грамів.

— І, мабуть, тому мед у нас вважається делікатесом, а мав би бути повсякденним продуктом харчування. І саме через це його ціна являється підсочила за тридцять кі за мідограм.

— Так. Хоча навіть за найгірших кризових умов, без будь-яких державних інвестицій, можна домогтися п'яти-шестизначного підвищення продуктивності наших пасін. За два-три роки можна докорінно оздоровити населен-

На фото: учитель Михайло Богунюк на шкільній пасіці

ня всієї республіки. Це власне, рівнозначно вживанню нації.

Потрібна докоринна реорганізація галузі. Інша справа, чи є роз'язні сінхронізація. Без цього ніякої маючі від того ж торівства бджолярів-любителів, а ще більше — Українському у його філіалів на місцях — обласних контор бджільництва? Аніжовськи. Допомоги із збутових продукції — ніякої. Забезпечення інвентарем — тільки звичайним медогонкою ніні. Сидіть по тому ж курсу дефіцитів, що й колгоспний теплиці.

Або інша сторона проблеми — кормова база. Думаю, й дилетантові зрозуміло, що без закладання ефективних чедоносів взятку не буде.

— У чому ж ви бачите проблему?

— У створенні акціонерного об'єднання, до якого увійшли як промислові пас-

Барбаш разом з учнем Сергієм
Фото Олексія ВАЩЕНКА.
 обласі.

ки, так і бджолярі-любители! Ось тоді можна буде серйозно говорити і про зміцнення матеріальної бази, і про систему заготівель продукції. До речі, Укрбджолопром певні кроки в цьому напрямку робить. Але, боюсь, на докорінку перебудову галузі йому не вистачить ні сили ні мужності.

— Антоніно Іввіано, а чим може првслужитись новіа справі колектив ввшого фіаду?

Насамперед — науковим збройникам у мікрокосмічному розумі Українська дослідницька станція бджільництва відзначила 70-літній ювілей. За ці роки зроблено багато, але ще більше належить зробити в майбутньому. Особливо для вартування людей від наслідків чорнобильської трагедії. І тут потрібні зусилля бджільників і садівників. Вони посприятимуть безпечній кудли там золоту запас республіки. Але знову ж таки, як часто у нас це буває, ми просто не помічаємо того, що лежить у нас

[illegible]

На фото: вчитель Михайло Барбаш разом з учнем Сергієм Богуном на шкільній пасіці

Т ПОРЯТUNKУ?

танного й рішучого бою»

обласного
ретар об-
прокурор
к відомо,
ро стежи
законнос-
терито-
о, чомусь
законному
же, врахо-
свід жовт-
бласні ке-
держбанку,
Південної
ьного гос-
24 від-
ки.
ую перед-
в містах
аналогіч-

них антикризових форму-
вань, залучення до них ко-
муністів-керівників, праців-
ників радянських та госпо-
дарських органів, секретарів
партійних організацій.

Микола КОСИЙ.

Харків.

Р. С. Коли матеріал уже
був підготовлений до друку,
стало відомо, що сесія Хар-
ківської обласної Ради на
одному із своїх засідань роз-
глянула питання про закон-
ність утворення цього фор-
мування. Більшістю голосів
депутати схвалили постано-
ву № 62.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

ізки

ЖИВУТЬ!

задоволе-
ється й
— каже
Христа за
нещодав-
ності до ро-
втримав
устки. Лю-
нервовані,
же не мв-
ти ніде,
дівця... А
няна. Маю
... гусей,
... курей,
... бджол,
... лавдин є.
... тут же во-
останнім
ицію на
відловлюю
лих
заготкон-
роші й
... Тут во-
анів, курі-

подарство у батьків, то три-
маються й живуть не гірше
за моряків. А Китай постав-
ляє нам багато пристойних
товарів. Вони непогані мійст-
ри. У мене є бамбукові меблі,
китайські, придбав ще в п'ят-
десятих роках. Так от бамбу-
кові фотелі, шваф і стіл до-
сі цілі-цілісні, може, й
онукам послужать.

Що китайці дбайливі гос-
подарники, я й сам мав наго-
ду переконавшись, коли ванга-
жився яблуками з нитайсь-
кого рефрижератора в За-
байкальську. Колеги з ки-
тайського поїзда пригостили
часником завбільшки з кулак
здорового дядька. Виявляється,
що вони вирощують його на
плесканих дахах фанз,
поближче до сонця, а ще гар-
но удобрюють землю. Отож
й виростає такий урожай...

Так, земля полюбає пік-
лування, а за те вона щедро
віддає людям. Приклад то-
му — українська діаспора
в Забайкаллі. Погомонів там
із своїми земляками й наче
налився живої води.

...А там, далі, в глибині,
десь є ще Новокиївський
Увал, Новоросійка, великі й
малі села з українським на-
селенням. Добра й щастя
вам, люди, за те, що про-
несли ви через роки й від-
стані характер справжнього
сина своєї праматері-землі...

Володимир
ПРОХОРЕНКО.Україна — Єкатеринослав-
ка — Київ.

Новини з усієї України

ГОЛОВА СТАВ ГОЛОВОЮ

Львівська область. У Бро-
дах відбулась установача кон-
ференція районної організа-
ції Української селянсько-де-
мократичної партії. Відкрив її
заступник голови УСДП, народ-
ний депутат України Д. Чо-
біт. Створено осередок партії
та раду, головою якої обрано
голову місцевого колгоспу
В. Щербину.

Дмитро ШЕРЕМЕТА.

ТЕПЕР ДРУЖИТИМЕМО
НАПРЯМУ

Київ. Відбулася установача
конференція товариства «Укра-
їна — Канада». Засноавниками
виступили Українське тоаарист-
во дружби й культурного зв'яз-
ку із зарубіжними країнами та
Український фонд милосер-
дя і здоров'я. У планах —
розвиток найширших контактів
з Канадою в екологічній, куп-
турній, науковій, спортивній та
інших галузях. Товариство має
намір сприяти встановленню
широкого діалогу між громад-
ськістю України й Канади, роз-
витку контактів і обміну на-
всіх рівнях. Те, як здійснюва-
тимуться ці плани, великою мі-
рою залежатиме від наявності
коштів. Бо ж усе дорожчає —
валюта, авіавіткити.

Тиміш ПРОКІП.

«ГАМБУРГ» У МИКОЛАЄВІ

Миколаїв. Як повідомили в
Управлінні голоаною архітекто-
ра міста, тут планують створи-
ти для найвибагливіших гурма-
нів кафе «Гамбург», де мо-
жа буде скуштувати поширені
в Західній Європі та Америці
знамениті гамбургери. Примі-
щення буде зібране з легких
металевих конструкцій і роз-
раховане на 100 відвідувачів.

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».

БУДЕ ОЛІЯ

Черкаська область. На Чер-
кащині є 33 крупорушки, 62
олійниці, 325 млинів. Вони об-
слуговують понад 800 населених
пунктів. Але цього замало.
«Маленькі заводи» потрібні я-
що не в кожному, то хоч на
2—3 села. Таку можливість
наближає Уманський дослідний
машинобудівний завод. Тут
відродили виробництво устат-
кування для переробки соняш-
никового насіння. Агрегат да-
ватиме хороший вихід олії. У
цьому році випустять 135 таких
олійниць.

Микола ТАЛАЛАЙ.

Ракурс

КОЛИ АКТОР СТАЄ ШАМАНОМ

Плепентається діагоналями по-
рожнього міста. На думку при-
ходиться: «Містечко спить, бодай
яко б подія тут сколихнула ви-
цялу блакить, що майже ася
вмістилася в калюжі». Іноді
заскочимо у театр з єдиною
надією — забути. І театр,
парадокс, повертає нас до свя-
тих реаль. Сцена стає чистим
дзеркалом, а якому можна по-
бачити свою не завжди благо-
виду фізію.

...Зал г... няється часі і
просторі... якає личний
ліс. Такий собі язичеський рай.
Він розпалює багаття. Вона
зриває ягоди з гілок. З умов-
ного струмка аї зачерпне во-
ду, і губи дівчини торкаються
джерельної вологи. Актори,
пластично вигинаючись, повіль-
но наближаються один до од-
ного. Крізь стовбури дерев ви-
дно, як тремтливі пальці тор-
каються плечей, шиї, губ. Це
життя, в якому панує Ерос.

Як цього досягти в мистецт-
ві? Щоб не було стриптизу,
пориографічної імітації, різно-
роду «сунічки». «Сунічка»
— не присмак. Ерос —
органічна з природою, а во-
пізує духовне злиття з нею.

— П... дайте, як лав...
... як с... рується кора...
... як навесні розпукаються бру-
ньки, — пропонує режисер Ки-
ївського театру пластичної дра-
ми Віра М... чова. — «Бо тро-
янда — ки в... оотич-
ного шеру, бутон... набо-
ухає і раптом... повністю роз-
криється. Якщо це зняти на
кіноплітку — еротичнішої сце-
ни я не знаю. Коли мій актор
зможе це зобразити — він до-
сяг майстерності.

Вони репетирують без дзер-
кал. Вони дивляться у своє
анутрішнє дзеркало. У пошу-
ках власного «я» відікають усе
зайве. Копи особистість від-
кривається, актор стає чистим,
як аркуш. Починається магія
творчості.

Законно, що мистецтво
театру... з ре... антич-
ної трагедії, середньовічної бута-
форії, «ковні містері» вер-
теп на... і. Такий зв'яз...
аносить на сцену метафізику.

— Добра постановка — акт
шаманства. І хоча природа впли-

ву шамана на... подій ще до
кінця не розкрито, але те, що
шаман — геніальний актор, —
безперечно. Він чаклує, тан-
цює, виробляє різні пластичні
«па». Весь обряд підлягає чіт-
кій режисурі. Токий знаєче
психології, він доводить дійс-
но до апогею і ніби виймає
себе із себе. І музика, ця кля-
та bestia, не дає заспокоїтись
ні на мить. Церковний хорал
раптом перетворюється в фугу
Баха, і ти вже весь там, серед
зміни магичних кольорів, мепод-
дій, жестів...

...За ними поки не бігають
юрби прихильники. Не вима-
гають автографів. І золоте те-
пля поки обминає двері цього
театру. Зірка театру тільки схо-
дить.

Зал зазмер. Він слідує за
самотньою фігурою. На сцені
помірає Мрійник. Над ним, мов
чорний ангел, креслить кола
дівчина у чорній вуалі. Копіює

мрія перетворюється на Смерть.
Затихає остання нота «Реквіє-
му» Моцарта. Повільно гасне
світло.

Театральна сцена — дзерка-
ло. Подивіться а нього, маест-
ро. Чи не азирне звідні са-
танський лик або відгодова-
на пика міщанина? Ні, хай кра-
ще то буде обличчя мрійника
з рафінованими античними ри-
сами. Зрештою, асі ми мрій-
ники. Ми тікаємо в рожевенькі
мрії, а перетворення мрії
на реальність вимагає жертв.
Складайте і підпалюйте пірамі-
ду власних ілюзій, маестро, і
самі сходьте на це багаття. І
забудьте про хеппі енд. При-
гадуйте краще «мemento mori».

Ірина ЛАВРИНЕНКО,
акторка театру пластич-
ної драми.Фото
Василя ПЯСЕЦЬКОГО.

Експрес-інтерв'ю

ДО КАНАДИ НА ПУАНТАХ

Театр України готують до
літніх гастролей. Куди проля-
же шлях балетної трупи Ки-
ївського оперного театру? З
цим запитанням ми звернулися
до голоаною балетмейстера
театру Віктора ЛИТВИНОВА.

— На початку траєа, —
сказав Віктор Володимирович,
— поїдемо на 40 днів до Ка-
нади. Раніше там бували лише
окремі наші виконавці. Канад-
ський імпресаріо два роки
придбав до нас, перегляну

Салон колекціонерів

ЧЕХОВСЬКІ СУМИ

Майже 50 років займається
колекціонуванням поштових ли-
стівок старійшина Сумського то-
варства філокартистів, колиш-
ній інженер І. Ліщинський. В
його домашньому зібранні —
кілька тисяч мініатур, присвя-
чених історії, мистецтву, релі-
гії. Незважаючи на вік, Ілля

Петроанч продажує актані
контакти з колекціонерами не
лише нашої країни — Англії,
Італії, Бразилії, Нової Зеландії,
часто алаштоаує з власної іні-
ціативи тематичні виставки.
Сьогодні у крєззавчому му-
зеї демонструються його лис-
тівки з нагоди Пасхи, в музеї

Чехова — унікальні, дореволю-
ційного випуску, репродукції з
аидами Сум — таких, якими їх
побачив письменник сто років
тому, під час перебування в
місті. Для хворих онкологічно-
го диспансеру демонструється
експозиція «Релігія та мистецт-
во», а в Першій міській лікар-
ні — добірка «Біблія у нашо-
му житті».

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».

ПРАВНИК

«Шлях до
лежить через
Україні прав
Щоб досягти
мети, потрібні
праця. Серед
вої демократи-
ної України на-
ці мусять стати
зована та об-
ідеями спілка
вирішили в Ки-
цього року юр-
областей респу-
Україна діжда-
лись свого «Е-
новим та пра-
ном». І створе-
дня на устві
Асоціацію укр-
ників (АУП).

Майже весь
обговорювали
організації, ви-
очищення /пра-
ідеологічних д-
ретворення йо-
добра і спра-
реорганізацію
держави із «а-
ноблення» в за-
ня громадськ-
досягнення зли-
й мирного ул-
тм суспільств
більше розгля-

МУ

Кілька років
вепоса діачі
ліканських газе-
у селищі Седо-
го району зятя-
ження музею д-
тики Г. Седова.
ський офіцер
організував у
днцію на Північ-
сля тяжкої хво-
місі Аук остр-
Землі Франца-
відажного ма-
названо копіши-
аа Коса, де 5 т-
народився май-
ник Арктики.

Після відкри-
зео Седова й
вернулися не-
зету «Соціаліс-
басу до труд-
і жителів Ново-
йону з прохачи-
му осередку
сову допомогу.

Нині на рахунок
Новозавоському

До майбут

ВІВ

«ВІФА»

Літні шкільні
таських учнів
миулого, розп-
Іх зивозитимут
чисті зони. А

Для дітей о-
еангельських
тів це литання
торі. Тоді 240
чиків відпочи-
ті, у християн-
«Віфанія», які
прекрасніші спо-
хованці.

«Віфанія» на-
па завдяки енту-
допомозі неба-
серед них —
пенія, заступни-
го РАПО Є.
ректор сільськ-
вещ та інші.

Де відпочива-
діти ніяшнього
— Доживемо
поїдемо до «
ворить М. Під-
директор таб-
шенія дістали
Ніна КЛИ-

ПРАВНИКИ ШУКАЮТ ВАШИНГТОНА

МУЗЕЙ СЄДОВА

НА ЗАХИСТ ІНВАЛІДІВ

Виходячи з вимог Закону УРСР «Про оско-
ви соціальної захищеності інвалідів в Україн-
ській РСР», Міністерство соціального забез-
печення УРСР оголосило республіканський
конкурс на розробку дослідних зразків кри-
сел-колясок та інших засобів реабілітації ін-
валідів.

**Строки проведення конкурсу
визначені з 1 травня по 1 вересня
1991 року.**

У конкурсі беруть участь як державні спеціалізовані
підприємства, що виготовляють крисел-коляски, протези
та інші засоби реабілітації інвалідів, так і будь-які ко-
оперативи, громадські та інші підприємства, об'єднан-
ня, центри, творчі науково-технічні колективи та окремі
особи (дизайнери, народні умільці).

На конкурс подаються тільки дослідні зразки «кри-
сел-колясок, протезів, інших засобів пересування і реабі-
літації інвалідів з короткою вжиткою і повільною
орієнтовною швидкістю (за умов серійного випуску).

**Підсумки конкурсу підбиваються шляхом
проведення виставки «Інвотехніка-91» у рес-
публіканському центрі виставок та ярмарків
УРСР у період з 10 по 30 вересня 1991 року.**

З врахуванням думки інвалідів, які відвідають вистав-
ку і ознайомляться із зразками засобів пересування і
реабілітації, жюри конкурсу визначить його переможця.
Встановлено перший приз за крисел-коляску (кімнату,
прогулянкову, з електроприводом, дитячу і т. п.) 10
тисяч карбованців. Крім того, передбачено дві заохочу-
вальні премії по одній тисячі карбованців кожній — по
500 карбованців (по різних засобах реабілітації).

На виставці засоби пересування і реабілітації інвалі-
дів «Інвотехніка-91» будуть представлені, крім конкурс-
них робіт, зразки виробів, що випускаються серійно або
підготовлені до серійного випуску, а також ескізи, фо-
тографії та інші технічні документи на нові вироби
для реабілітації інвалідів.

У ході виставки «Інвотехніка-91» буде проведено яр-
марок і укладено прямі договори на поставку крисел-
колясок та інших засобів пересування і реабілітації ін-
валідів між представниками обласних відділів соціаль-
ного забезпечення і провідними підприємствами та під-
приємствами, що випускають техніку і пристосування
для інвалідів.

**Довідки про підготовку і проведення кон-
курсу та виставки «Інвотехніка-91» можна
одержати в Міністерстві соціального забезпе-
чення УРСР по телефонах: 212-38-64,
212-18-06, 212-30-35.**

**Вниманию
консервных
и соевых
предприятий
различных
ведомств,
колхозов
и совхозов,
имеющих
соевые
производства**

*Если по технологии вашего
производства необходим подог-
рев соев до заданных тем-
ператур и вы испытываете за-
труднения в этом, то лучшим
решением проблемы будет
приобретение нового высоко-
производительного подогре-
вателя А9-КВВ.*

*А9-КВВ надежен, компактен,
обладает современной кон-
струкцией, обеспечивает авто-
матизацию всего процесса,
требует минимального техоб-
служивания. Сервис гаранти-
руется.*

*За дополнительной информацией
и по вопросу приобретения подог-
ревателя просим обращаться по
адресу: 270013, г. Одесса, дорога
Котоаского, 253, завод «Продмаш».
Тел.: 55-00-89, 52-93-00.*

Відомо японська корпорація
«МАЗДА», надала СП «Мінолта-
Трейдінг-Україна» виключні
права на продаж та обслугову-
вання автомобілів «Мазда-323»
[одна з найпрестижніших мо-
делей].

**MINOLTA
TRADING UKRAINE**

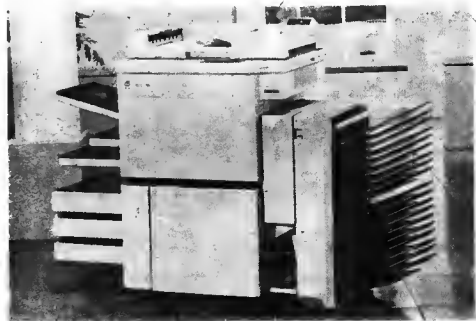
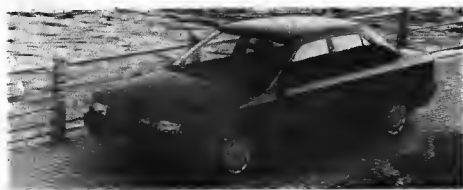
ЯПОНСЬКІ АВТОМОБІЛІ НА УКРАЇНІ ВЖЕ СЬОГОДНІ

Ці автомобілі виготовляються спеціально пристосованими до умов ек-
сплуатації на Україні. Двигун дизельний. Надана гарантія і здійснюється
послуги сервісного фірмового обслуговування у спеціалізованих майстернях
— унікальні умови на ринку автомобілів.

Оплата — у вільно конвертованій валюті, обслуговування — за карбо-
ванці. Ціни — нижчі за середньоевропейські на 20—25%.

Звертаємо увагу керівників підприємств: ви можете придбати автомобіль
«Мазда-323» за валюту, а продати його своїм працівникам за КАРБОВАН-
ЦІ.

Наші телефони в Києві: 417-74-20, 417-81-23.
Адреса: 252080, Київ, вул. Туронська, 13.

УВАГА!

ЯПОНСЬКА КОПІЮВАЛЬНА ТЕХНІКА

СП «МІНОЛТА-ТРЕЙДІНГ-УКРАЇНА» — єдине на Україні підприємство, яке
не лише продає японську копіювальну техніку, а й здійснює її ГАРАНТІЙНЕ та
ПІСЛЯГАРАНТІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ.

Вам пропонуються копіювальні системи, факси та фото- і відеокамери
японської фірми «МІНОЛТА», всесвітньовідомої своєю оптикою й унікаль-
ним тоном. Спеціалісти фірми навчать вас швидко і майстерно оперувати
цією вирай необхідною в сучасних умовах технікою.

Оплата — у вільно конвертованій валюті, обслуговування і навчання —
за карбованців.

Наш телефон у Києві: 417-85-78.
Адреса: 252080, Київ, вул. Туронська, 13.

ПОНЕДІЛОК

6 ТРАВНЯ

ПРОГРАМА УТ

- 16.00 Новини.
16.10 Для дітей. «До, мі, солє». **16.40** Телешоу «Мамонтово трає» або Буря в скляній мопані.
17.10 Р. Штраус. «Дом Мюна». «На німецькій хвилі». Інформаційний випуск.
19.00 Грей народний артист Республ. І. Острехар (сиріала).
19.30 Актуальна камера.
19.00 Чемпіонат СРСР з футболу. «Динамо» (Київ) — «Динамо» (Москва). У лаві на лаві. Режисер: Р. Пеніла.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Чемпіонат СРСР з футболу. «Метліст» — «Львівський». 2 т.
21.50 Художній телефільм «Випадок із газетної практики». 33.30 Вечірній вісник.
23.50 Нічний телевіз. Телеоператорівська.

І ПРОГРАМА ЦТ

- 9.00 «Ранок». **9.00** «Контакт». Економічний огляд. **9.30** «Адакати». Художній телефільм. 3 серія. **10.30** «Два серця, два крила, два побратими». Концерт. **11.30** Футбольний огляд. **12.00** ТСН. **12.45** «Вісник сириньку». Документальний телефільм. **12.40** «Багато голосів — один світ». **13.10** Шереметський брати Амар. **15.00** ТСН. **15.15** «Телерайон Олександр». Художній телефільм. **16.20** Концерт «Оркестр де Парі». **17.15** Дитяча година (з урочми Німецької мови). **18.15** «Рух — це життя». Бесіда з заступником начальника Головного управління ДАІ МВС СРСР В. Шугіна. **19.30** «Меридіан». Міжнародні новини. **19.45** «Ріон: це робиться в Японії». Передача 1. **19.30** «Контакт». Економічний огляд. **19.45** Прем'єра художнього телефільму «Адакати». 2 серія. **20.00** «Час». **20.45** Прем'єра фільму-мистецтва Московського театру ім. В. Маяковського «Завтра була війна». Автор В. Васильєв. **0.40** ТСН.

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

- 8.00** Гімністика. **8.15** «У морі твоє дороге». Науково-популярний фільм. **8.35** «9.35 Історія». 9 кл. «Після ласі». (група «Висловлення праці»). **9.05** Гімністика мова. **9.05** Російська мова. **9.35** «11.40 Астрономія. 11 кл. Астрономія і космологія». **11.05** «Світ героїв Адама Сміта». **12.10** «Дні Турбіни». Художній телефільм. 3 серія. **13.35** «Ой, і буди». Фільм-антестав Ленінградського ласького театру «Кізіки». За мотивами казів О. Пушкіна. **14.00** Прем'єра театру Шугу. Документальний телефільм. **17.00** К. Хачатурян. Сюїте з балету «Чіліно». **17.30** «Передача прощай, ласі». **18.00** Прем'єра документального телефільму «Вісник адіє кордо». Із циклу «Земля Європи». **18.15** Футбол. Чемпіонат СРСР. «Спартак» (Москва) — «Динамо». У лаві на лаві. — **19.45** Вечірній мистецтво. **20.50** Гімністика. **21.00** «Час» (із сурдоперекладом). **21.45** «Вісник». Художній телефільм. За однойменним романом І. Стадника. 1 серія. **23.00** Баскетбол. Чемпіонат СРСР. Чововин. Фінал.

ВІВТОРОК

7 ТРАВНЯ

ПРОГРАМА УТ

- 7.30** Відеофільм «Ранкова мистецтво». **9.00** Фільм-концерт «Васеля прогулянка». **9.20** Музична програма. **10.35** Шіпінський епірл. 10 кл. Основна інформація і обчислювальна техніка. **11.05** «Доброго ранку здоров'я». **11.40** Шіпінський епірл. 11 кл. Українська література. **12.10** Художній телефільм «Випадок із газетної практики». **12.40** Новини. **16.10** Для дітей. «Веселі». **16.35** На допомогу шкіль. Український літературний. **17.10** Дитячий науково-популярний мультимедіа «Хочу все знати». № 194. **17.20** Любительський балет. **10.00** Телефільм «Шанс Бетіма Донбаса». **18.30** Музичний фільм «Мелодія сонячного крає». **19.00** Актуальна камера. **19.30** «Хто ми...». Грамадсько-політичний адакатионний. Частина 1. **20.45** На добраніч, діти! **21.00** «Телефото на загляд». 8. Білополює. **21.40** «Хто ми...». Частина 2. **22.40** Вечірній вісник. **23.10** Нічний телевіз. Художній фільм «Зенохонія за алексиса бажаннями». **23.45** «Вісник сириньку».

І ПРОГРАМА ЦТ

- 9.00 «Ранок». **9.30** Актуальний репортаж. **9.30** «Адакати». Художній телефільм. 2 серія. **10.30** Прем'єра документального телефільму «Якщо диназаври». **11.00** Дитяча година (з урочми Німецької мови). **12.00** ТСН. **12.15** Дитячий музичний клуб. **12.50** Ліричний альбом. К. Скороченко. **13.00** ТСН. **13.15** «Мова дружина — бабуся». Художній телефільм. **13.30** «Світ захоплений». **16.30** Мистецтво свербіжів. Д. Німецький симфонія для струнного оркестру. **17.00** «Про тих, хто пам'ятає». Документальний телефільм. **17.30** Ров-уор. **18.30** «Меридіан». Міжнародні новини. **18.45** Діалог кур'єр. **19.00** Політичні діалоги. «Ситуація». **19.30** Музичний фільм. **19.55** Прем'єра художнього телефільму «Адакати». 3 серія. **21.00** «Час». **21.45** «ВІД» представляє: «Політичний». **22.45** «Слово». Літературно-художня програма. **0.15** ТСН.

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

- 8.00** Гімністика. **8.15** «Евгеній Барятинський». Науково-популярний фільм. **8.35** «9.35 Музика». 3 кл. П. Чайковський. «Спілка кресу». **9.05** Німецький мистецтво. 1 рік навчання. **10.05** Німецька мова. 2 рік навчання. **10.35** 11.35 Значимі біопісн. 10 кл. Гомеогеніа, або Йдемо рахувати мисли. **11.05** «Наш сад». **12.05** Американський футбол. Перший світовий лік. **13.05** «Пісак під Ковелем». Художній телефільм. 2 і 3 серії. **19.00** «Ранкова зоря». **10.00** Прем'єра документального телефільму «Най нові країна». Із циклу «Земля Європи». **10.55** «Спілка з легенди. Боркис Зяйдець». **11.45** «Відкриття». Документальний телефільм. **12.40** Парламентський вісник Республ. **18.55** Футбол. Чемпіонат СРСР. «Металург» — ЦСКА. **20.30** 2. Кочин гер Шопена. **21.00** «Час» (із сурдоперекладом). **21.45** «Вісник». Художній телефільм. 2 серія. **22.55** Концерт. присвячений Дню радю.

СЕРЕДА

8 ТРАВНЯ

ПРОГРАМА УТ

- 7.30** Відеофільм «Ранкова мистецтво» (Гімністика, музичний, «Телеаприс», «в саді і в горі», музика, «Світ поезії», «Вісник»). **9.00** Любительський балет. **9.40** Для дітей. Камі «Д». **11.10** «ТБ-шанс». Парад адакатионі. **11.40** Шіпінський епірл. 8 кл. Музика. **12.15** Художній телефільм «Далі лопотує стріли». 1 і 2 серії. **16.15** «Вісник толон». Концертна програма дитячих фольклорних колективів. **16.40** Телефільм «Юраєвський», «Най адіє мистецтва не бувас». **17.30** Музичний фільм «Відлупилі». **17.45** «Альфа і омега». Науково-популярна програма. **18.30** «Потуряю мені козани». Сонячний крає. Промисли на вірші сучасних поетів. **19.00** Актуальна камера. **19.30** «Вісник». Заслужений діак мистецтва РРФСР, художник-батист М. Слоніков. **20.45** «Телерайон». «Дні при дорожч». **20.45** На добраніч, діти! **21.00** О. Доженко. «Україна в огні». Телеантестав. **23.25** Вечірній вісник. **23.35** Нічний телевіз. Художній фільм «Двадцять днів без айні».

І ПРОГРАМА ЦТ

- 9.00 «Ранок». **9.00** «Пісний кур'єр». **9.15** «Адакати». Художній телефільм. 3 серія. **10.25** Музичний фільм. **10.30** «Слово». Літературно-художня програма. **12.00** ТСН. **12.15** Ров-уор. **12.50** ТСН. **13.15** «Діти грици і забав». Коротометражний художній телефільм. **14.40** Дитяча година (з урочми Німецької мови). **16.40** У саїт назон і пригдо. «Васильєв Прокресав». **18.10** «Шукайте мисли». **18.25** П. Чайковський. Концерт на сюїте з балету «Спілка кресу». **18.50** «До шістнадцяти і старші». **19.40** Хвинок поезії. **19.45** На прохання глядачів. Художній фільм «Хроніка мініурючого бобердурвалінік». **21.00** «Час». **21.45** «Музика в ефірі». **23.45** ТСН. **0.05** Визпрошує нафя «Снаюков». Естрада програма.

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

- 8.00** Гімністика. **8.15** «Евгеній Барятинський». Науково-популярний фільм. **8.35** «9.35 Музика». 3 кл. П. Чайковський. «Спілка кресу». **9.05** Німецький мистецтво. 1 рік навчання. **10.05** Німецька мова. 2 рік навчання. **10.35** 11.35 Значимі біопісн. 10 кл. Гомеогеніа, або Йдемо рахувати мисли. **11.05** «Наш сад». **12.05** Американський футбол. Перший світовий лік. **13.05** «Пісак під Ковелем». Художній телефільм. 2 і 3 серії. **19.00** «Ранкова зоря». **10.00** Прем'єра документального телефільму «Най нові країна». Із циклу «Земля Європи». **10.55** «Спілка з легенди. Боркис Зяйдець». **11.45** «Відкриття». Документальний телефільм. **12.40** Парламентський вісник Республ. **18.55** Футбол. Чемпіонат СРСР. «Металург» — ЦСКА. **20.30** 2. Кочин гер Шопена. **21.00** «Час» (із сурдоперекладом). **21.45** «Вісник». Художній телефільм. 2 серія. **22.55** Концерт. присвячений Дню радю.

ЧЕТВЕР

9 ТРАВНЯ

ПРОГРАМА УТ

- 7.30** «Спогади про духовних оркестр». **8.00** «Спадщина». Пам'ять про Вілкіну айні. **8.50** Пісні радянських композиторів. **9.30** Художній телефільм «Через вино Перегомі». **10.55** «НАВІЧНО В ПАМ'ЯТІ НАРОДИН». РИТУАЛ БІЛЯ ВІНОГО ВОГНЮ У МІСТІ КНЄВІ. **11.30** Б. Патюшинський. Симфонія № 3. **12.20** «Кур'єри і К». **13.35** Художній фільм «Жені, Женечі і «Катюш». **14.55** «Дні Перегомі серед айні». Телеантестав. **16.40** Кіноконцерт. **17.30** Телефільм «Марієм і Тадеуш». **17.50** «Він нам писав». **18.50** СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ ЗАГНЕПНІХ У БОРОТБІ ПРОТН ФАШІЗМУ. ХВІЛНИНА МОВЧАННЯ. **19.10** Камерна музика. **19.30** Актуальна камера. **20.10** Концерт ансамблю Черонопарногого Кітєського айсьського оркестру. **20.45** На добраніч, діти! **21.00** Сімейний народний СРСР А. Мокроног. **21.35** Молодіжне студіо «Гарті». **23.50** Нічний телевіз. Художній фільм «Перерієр на дорогах».

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

- 8.00 Прем'єра документального фільму «Він мисляє травень». **8.15** «Він мисляє Буди божий...». **8.50** «Про... друзі-товариші...». **9.35** «Маршл Жуно, Сторіннік Біографія». **11.00** Перегомі. **11.45** Мусульмани. **12.15** «Він мисляє забуті...». **13.05** Історія одієї антестав. **14.05** Мусульмани. **14.15** «Він мисляє цинри». **15.00** ТСН. **15.15** «Два білі». Художній фільм. **16.30** «Зі славного міста Муром». **16.50** «Грай, гермоні». **18.15** Мусульмани. **18.40** Кіноантестав. **18.50** СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ ЗАГНЕПНІХ У БОРОТБІ ПРОТН ФАШІЗМУ. ХВІЛНИНА МОВЧАННЯ. **19.10** Фотосюжет «Земля — наш діляний дік». **19.15** «Моріє кур'єр». Музичний фільм. **21.00** «Час». **21.45** «Фестиваль солдистської ліси». **0.15** ТСН.

ІІІ ПРОГРАМА ЦТ

- 8.20** Музичний фільм. **8.50** Антологія короткого оло-відоміє. Е. Носов. «Черевані вино Перегомі». **9.50** Фільм — дітм. «Лети, журавлю». **11.05** «Александрів». У айні не мисляє обличчя. **13.05** Концерт ансамблю піснко-воєні лісі і танцю «Слав Роді». **14.05** «Вертікаль». Прем'єра документального фільму «Поет і війна». **14.55** Концерт пам'яті Л. Руслянової. **16.30** «Сиринія ліонера». **16.35** «Володичин життє». Художній телефільм. **17.10** «Моріє кур'єр». **18.50** СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ ЗАГНЕПНІХ У БОРОТБІ ПРОТН ФАШІЗМУ. ХВІЛНИНА МОВЧАННЯ. **19.10** «Міо товариші — солдати». **19.20** Прем'єра документального фільму «Любі мої старини». **19.45** Парламентський вісник Республ. **20.30** Вечірня вказка. **20.45** Городишній спорт. **21.00** «Час» (із сурдоперекладом). **21.45** «Вісник». Художній телефільм. 4 серія. **23.00** Бонс. Чемпіонат Європи.

П'ЯТНИЦЯ

10 ТРАВНЯ

ПРОГРАМА УТ

- 7.30** «На хвилі «Тоусує» з м. Слованськ». **8.00** Ритмічна гімнастика. **8.20** Концерт хору хлопчинів шкільного міста. **9.30** Новини. **9.45** Т. Шевченко. «Бейдамає». Виставка. **12.05** «Сонячне мопол». **13.35** Художній фільм «Дитячий майданчик». **13.50** Новини. **14.00** Музичний фільм для дітей. **15.00** «Дзвоник Чорнобілля». Благодійний концерт-реквієм (відкриття по трансляції з Палаци культури «Україна» від 36 наїт-не 1991 р.). **17.10** Для дітей. «Камел «Д». **18.10** «У майстерні художника». О. Артюков. **19.00** Актуальна камера. **19.30** «Сітлиця». Програма для жінок. **20.45** На добраніч, діти! **21.00** Прем'єра науково-популярного фільму «Телестілі Биймисльового театру» [студія «Ітануауфільм»]. **31.50** Художній фільм «У п'ятницю, учевієр». **23.15** Вечірній вісник. **23.45** Нічний телевіз. Ж. Оффенбаха. «Кілоч на брунці». Оперета.

ІІІ ПРОГРАМА ЦТ

- 6.30** «Ранковий ласі». **7.00** Ритмічна гімнастика. **7.30** Ріанкова розважальна програма. **8.00** ТСН. **8.15** «Наш сад». **8.45** Концерт ансамблю народного танцю Молдова «Юно». **9.20** «Золоте літальце». Музичний фільм. **9.50** Фільм — дітм. «Доміон». **10.50** «Мінімуси майстерки по своїм чистіні». **11.00** «Ранкова зоря». **12.00** «Буря мовчить пропонує...». **12.30** «Із злогоного фонду ЦТ. О. Страссер». «Парада добра, а чиста кресу». Фільм-мистецтво Малого театру Союзу РСР. **14.50** Сімейний ансамбль «Зоряний» з м. Петрозаводська. **15.00** ТСН. **15.15** «Образ». Літературна програма для старшокласників. **16.15** Фільм режисера Г. Натансона. «Галасливий день». **18.00** Міжнародна переміла. **18.15** «Моріє кур'єр». Музичний фільм. **19.05** Прем'єра науково-популярного за участю С. Ротару «Караєв нотанам». **19.40** Вперше на екрані ЦТ. Художній фільм «...Врєгоному — рай». **21.00** «Час». **21.45** «Програла «ВІД». **0.15** ТСН. **0.35** «Ніч дмазю». **ІІІ ПРОГРАМА ЦТ** **8.00** Гімністика. **8.15** «Об'єкти». Зустріч з н. піснко-воєні мисльовими фотосюжетом «Вісник А. Устикови, м. Савіна». **8.50** Музичний фільм. **9.05** Російська мова. **9.15** «Вісник радюко мистецтва». **10.15** Визпрошує нафя «Снаюков». **13.45** Американський футбол. Перший світовий лік. **14.45** Прем'єра науково-популярного фільму «Телестілі Биймисльового театру» [студія «Ітануауфільм»]. **15.00** «Мінімуси». **17.55** Футбол. Фінал СРСР. Піснко-воєні. **19.30** Копак. **20.50** Вечірня вказка. **21.05** «Задурює з любов'ю...» К. Шувальков. **21.00** «Час» (із сурдоперекладом). **21.45** «Вісник». Художній телефільм. **23.00** «Зачарувана мисль». Кіноконцерт.

